

ПРОБЛЕМА ВИДАЛЕННЯ ТА УТИЛІЗАЦІЇ ВІДХОДІВ У СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ

В.О. Горбуль, студентка

Г.О. Швіндіна, к.е.н., доцент

Сумський державний університет, м. Суми

Серед екологічних проблем, які мають місце в області, особливо гостро стоїть проблема видалення та утилізації відходів. Відходи накопичуються на територіях підприємств, у відвалах, шламонакопичувачах, різного роду звалищах. Ситуація ускладнюється тим, що зберігається значний розрив між обсягами накопичення відходів і обсягами їх знешкодження та використання.

Основні питання, які виникають при вирішенні проблеми відходів - це їх збирання, складування, знешкодження та утилізація з урахуванням безпеки для здоров'я людини та навколишнього середовища.

Основними джерелами утворення відходів є підприємства хімічної, машинобудівної, паливно-енергетичної, будівельної галузей, агропромислового комплексу та сфери комунально-побутового обслуговування. Найбільша кількість відходів утворюється на підприємствах хімічної та машинобудівної галузей промисловості.

Офіційно в області тверді побутові відходи (далі ТПВ) розміщуються на 324 міських, сільських та селищних полігонах та звалищах ТПВ загальною площею 281,7 га, частина з яких вже вичерпала свій ресурс. Майже всі полігони були введені в експлуатацію 10-30 років тому і переважна частина цих об'єктів заповнена на 90% або переповернена. Побудовані у свій час без належного захисту, деякі полігони є потенційними джерелами екологічної небезпеки регіонального масштабу. Під час будівництва полігонів не виконані природоохоронні заходи, передбачені проектом: відсутні огорожа, обвалування по периметру полігону, дизбар'єри, мережа спостережних свердловин та контрольно-пропускні пункти.

З метою покращення ситуації у сфері збирання, видалення та утилізації побутових відходів розроблений типовий проект «Майданчик для складування твердих побутових відходів в невеликих населених пунктах», але облаштування сільських полігонів відповідно до цього проекту не здійснюється через відсутність коштів у сільських рад. Тверді побутові відходи в сільській місцевості видаляються в основному в ярах і балках без будь-якої проектною документації, дотримання технології складування цих відходів та обліку.

Дедалі складнішим стає вирішення питання пошуку нових придатних площ під полігони ТПВ в зв'язку з розвитком інфраструктури населених пунктів, а також негативним відношенням місцевого населення до розміщення полігонів поблизу території їхніх громад.

Особливу категорію небезпечних відходів становлять непридатні та заборонені до використання пестициди та агрохімікати.

Станом на 01.01.2009 р. на території Сумської області було накопичено 2774,165 т непридатних та заборонених до використання пестицидів, які зберігалися в 265 складах, 148 з яких знаходились в незадовільному стані. Незадовільні умови їх зберігання несуть загрозу для навколишнього природного середовища та здоров'я населення внаслідок забруднення ґрунту, міграції токсичних компонентів шляхом інфільтрації в підземні і поверхневі води, особливо в весняний період, коли НЗП можуть потрапити до водних об'єктів разом із талими водами.

На безгосподарних складах НЗП області трапляються випадки грубого порушення вимог природоохоронного законодавства: викрадення пестицидів, розрізання металевих ємностей, в яких зберігаються НЗП, для здачі на металобрухт та висипання пестицидів на незахищену землю. Для вирішення зазначеної проблеми необхідно на законодавчому рівні прийняти порядок визначення власників НЗП при банкрутстві сільгоспідприємств та передбачити адміністративну відповідальність за його порушення.

Діючим природоохоронним законодавством не визначені терміни передачі відходів спеціалізованим підприємствам на утилізацію та видалення, обсяги утилізації відходів значно менші від обсягів їх утворення у календарному році, тому відбувається постійне накопичення відходів на території підприємств, в спеціально відведених місцях видалення, а їх передача багатьма підприємствами на утилізацію здійснюється через значний період часу з моменту утворення. Деякі відходи зовсім не утилізуються – фосфогіпс, нафтошлами, тверді побутові відходи.

Необхідно вирішити питання утилізації небезпечних відходів, що утворюються населенням: відпрацьованих акумуляторних батарей, масел та шин від експлуатації приватного автотранспорту, відпрацьованих люмінесцентних ламп від освітлення житлових приміщень та ін. В населених пунктах області необхідно відкрити пункти прийому небезпечних відходів від населення з метою запобігання потрапляння їх на полігони побутових відходів та довкілля. Але для вирішення цієї проблеми необхідне відповідне нормативно-правове забезпечення.

Відходи також можна використовувати, як вторинну сировину. В Сумській області приймальні пункти вторинної сировини діють в містах Конотоп, Краснопілля, Кролевець, Ромни, Шостка та Суми.